

Avram Iancu - 150

Cetatea Cavalerilor

Nr. 6 (22)/ Iunie 2022

Nr. 6 (22)/ Iunie 2022

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Casa lui Iancu

Evenimentul cel mai de seamă al acestui an este comemorarea pe plan național a împlinirii a 150 de ani de la moartea eroului național Avram Iancu. Fără îndoială că acest eveniment va fi comemorat cum se cuvine de toate instituțiile și ONG-urile din Cluj-Napoca, între care se situează la loc de cinste Institutul de Istorie Națională „George Barițiu”, Asociațiunea Astra, Societatea Cultural-Patriotică „Avram Iancu”, Asociația Română de Istoria Presei (ARIP), Festivalul și Ansamblul Muzical „Dorul Iancului”, redacția revistei „Orașul” etc. În acest context, Despărțământul Cluj al Astrei, prin persoana președintelui său, a luat inițiativa de a propune Primarului Municipiului nostru, Emil Boc, și Consiliului Municipal achiziționarea Casei lui Iancu, situată pe strada Avram Iancu nr. 17, casă care poartă inscripția „Aici a locuit în timpul studiilor academice (1841-1844), Avram Iancu, eminent conducător al revoluției de la 1848, luptător înflăcărat pentru dreptate socială și națională.” Nu știm cine și când a însemnat acest loc important din viața eroului revoluției de la 1848 (poate în anii centenarului morții din 1924), dar esențial este că ea există și că reprezintă un reper important pentru recuperarea casei și transformarea ei în muzeu, așa cum este casa din Vidra de Sus, unde s-a născut eroul, sau la Țebea, unde a fost înmormântat.

Despre Casa din Cluj, în care a locuit studentul Avram Iancu, se știa de multă vreme. Cel care a atras atenția publicului asupra ei, a fost gazetarul Silvestru Moldovan, venit la Cluj în 1908, pentru a se prezenta în fața tribunalului pentru un proces politic. Atenționat la plecare, de tatăl său, Simeon Pop Moldovan, și el student la Cluj în timpul studiilor lui Iancu, fiul s-a pornit s-o caute, și a găsit-o vis à vis de Cimitir, foarte aproape de hotel Biasini (acolo unde a locuit Petofi în vizită în aceste locuri, fapt care a dat numele străzii). Transformat în reporter, Silvestru Moldovan, ne-a oferit o descriere atentă a casei, și a stat de vorbă cu soția proprietarului, care, după vechiul obicei, continua să închirieze studenților de la Drept camerele de la parter. Cele constatate cu acest prilej au făcut obiectul unei relatări din „Gazeta Transilvaniei”, LXXI, 1908, nr. 205 din 1 octombrie, p. 1-2, de unde o reproducem și noi, pentru importanța faptelor pe care ni le comunică: „Era zi de târg, pe străzi lume multă, văzându-și de daraveri. Numai eu umblam fără țintă hotărâtă... Începeam a mă plictisi, când pe la 10 și jumătate îmi vine în minte casa lui Iancu. În câteva minute stau în fața ei. Casa lui Iancu? vor întreba unii. Doar casa lui Iancu e în Vidra, colo departe în creierii munților și nu la Cluj. Așa e..., dar Iancu al nostru a avut și în Cluj o casă. N-a fost, ce e drept, proprietatea lui, dar și-a avut locuința în ea, cât timp și-a făcut studiile juridice în Cluj. E totuși casa lui, unde și-a petrecut o parte din anii tinereții.

În strada Turzii, azi numită strada Petofi, la nr. 17, se află o casă veche, dar zidită solid și frumoasă, așa că nu o prea întrec casele moderne, ce se ridică alături. Pe la 1848, desigur, va fi fost una din cele mai frumoase zidiri ale Clujului. Aceasta e casa lui Iancu. E cu un cat, și cu ferestrele în fața soarelui. Intrarea se face pe la mijloc, pe o poartă mare, înfundată și cu boltitură. La stânga și la dreapta porții sunt de ambele laturi trei odăi, cu câte 5 ferestre. Deasupra la cat, numărul ferestrelor e de 11, cu una mai mult ca în parter, cu fereastra de-asupra porții”.

Cetatea Cavalerilor

Avram Iancu - 150

Nr. 6 (22) / Iunie 2022

2

Intrând în curte și stând de vorbă cu soția proprietarului, numit Ekedî, el află că aceștia cumpăraseră nu demult proprietatea și nu cunoșteau amănunte din vremea trecută, dar, lucru esențial, au lăsat casa neschimbată și chiar continuau să închirieze camerele de la parter unor studenți la Drept.

Dar despre aceste amănunte, e bine să apelăm la cele relatate de Silvestru Moldovan în reportajul său publicat în presă, mai ales că el a beneficiat și de amintirile tatălui său. Aflăm astfel că Iancu „avea închiriat întreg parterul, de ambele laturi ale porții. În stânga de la ieșire erau odăile lui, în odăile din dreapta pusese tot paturi, mese și scaune. Făcuse un fel de internat gratuit pentru colegii săi lipsiți de mijloace. Îți aduceai o saltea și un țol (plapoma era prea mare lux pe acele timpuri) și puteai sta cu lunile în casa lui Iancu. Tatăl meu, Simeon Pop Moldovan, de la care știu toate acestea, asemenea a beneficiat de casa lui Iancu în două rânduri, în timpul când a făcut dreptul la Academia din Cluj prin anii 1844-5.

„- Erau frumoase acele vremuri, îmi spunea răposatul meu tată, deși eram puțini români în Academia din Cluj, încât ne puteam număra pe degete. Dar duceam o viață românească frumoasă și centrul acestei vieți era Iancu, la convenirile noastre în cafeneaua Tivoli, acasă la el și pretutindenea. La praznice mari, când nu mergea acasă în munții lui, serbam împreună cu el, și atunci Iancu de obicei chema lăutari și-i pune sub poarta boltită, lăsând ușile deschise. Iancu era om așezat și de omenie și cu noi studenții de român făcea mult bine. De aceste îmi spunea tatăl meu. Și vechea casă a fost martoră la aceste scene. Ea a găzduit un suflet atât de ideal și nobil, cum a fost al lui Iancu.”

Reținem din cele de mai sus faptul că Iancu avea un caracter nobil, „de omenie”, atent să facă bine colegilor mai năpăstuiți, și că era „centrul acestei veți”, o „viață românească frumoasă”, în ciuda vremurilor. Tocmai de aceea, casa lui Iancu merită destinația unui muzeu special (și așa Clujul este foarte urgisit din acest punct de vedere, neavând niciun muzeu scriitoricesc, singurul pe care îl avusese orașul, cel al lui Emil Isac, a fost desființat de urmași, în timp ce marii oameni de cultură ai Clujului, precum Blaga, Agârbiceanu, Pop-Ilarian etc., nu beneficiază de o astfel de cinstită), amenajând acolo un Muzeu închinat Eroului, și, poate, și unul al Presei, așa cum și-a propus ARIP, când a fost înființată, deoarece tocmai în anii aceia, în care, Iancu făcea studii de Drept la Cluj, colegii lui, între care Alexandru Pop-Ilarian și Nicolae Popea, au dat la iveală cea dintâi gazetă românească a Clujului, scrisă de mână, și concepută, mai mult ca sigur, în casa lui Iancu, unde se afla un spațiu potrivit pentru asta.

În vederea recuperării casei, „Astra” a depus la Primăria cererea cu nr. 480538, din 2 mai 2022. Rugăm pe toți reprezentanții ONG-urilor românești să ni se alăture, mai ales că spațiul folosit odinioară de Iancu nu e în prezent locuit, fiind destinat unui fel de depozit-magazie și lăsat în paragină. Suntem convinși că prin conlucrarea autorităților orașului cu instituțiile culturale de profil, și prin antrenarea tuturor iubitorilor amintirii Iancului, acest deziderat al nostru își va găsi, în sfârșit, o împlinire pe măsură.

Prof. univ. dr. Mircea Popa
Președintele Despărțământului Cluj al Astrei
Membru de onoare al Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu”